

Gnat-Anders : folklifsbild från Småland /

Caros,

59 C Br.

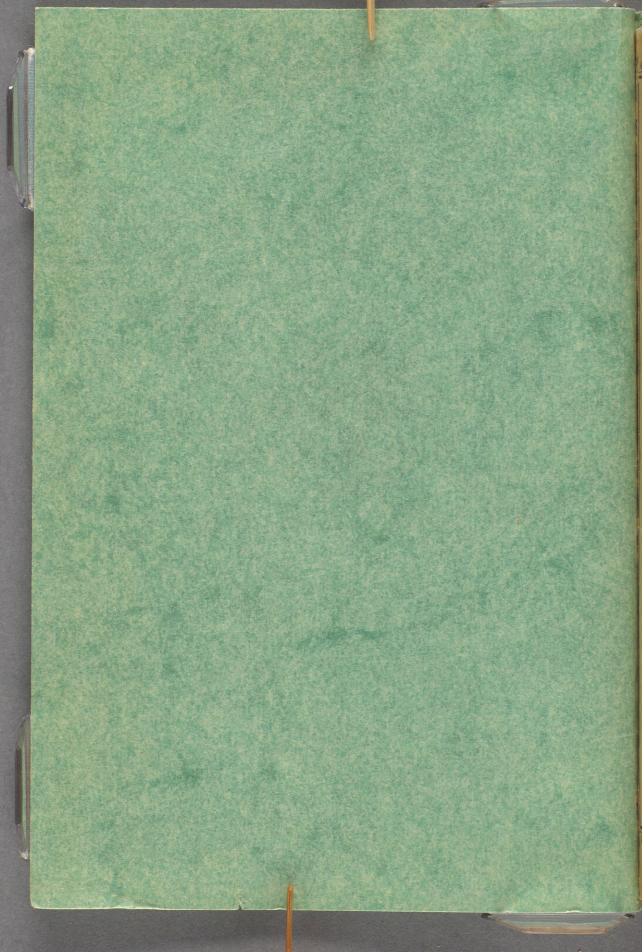

National Library
of Sweden

CAROS

Roman.
Sv.
(Br.)

Roman
No.
(Pr.)

Gnat-Anders.

Folklifsbild från Småland

af

Caros. [Pseud.]

C. D. Ekblad & Comp. 1889.

1. På kyrkstäig.

Det war en strålande, warm dag i början af september. Man kunde knappast ännu märka, att hösten war inne: markens grönska syntes lika frisk och fastig, och trädens löf hade ännu ej börjat wiskna och falla. Foglarne slogo fortsarande glada drillar i ekarnes lum-miga kronor; och ljusa stjar seglade sakta fram högt uppe mot det azurblå himlahwalwmet.

Det war söndag. Inne i fogsmarken, ett godt stycke från allmänna landsvägen, wandrade ett ungt par hand i hand. De båda unga woro helobagsklädda och på wäg hem från kyrkan. Traktens skönhet, den klingande fogelsängen, den ljuswa harmoni, som låg utbredd öfwer hela naturen — intet af detta förmådde, nu fångsla deras uppmärksamhet, emedan de woro inbegripna i ett lågt, men lifligt och, som det tycktes, för dem högst wig-tigt samtal. Desså kunde man af de två par strålande ögon, som ofta möttes och af det fasta tag, hwarmed de höllo hwarandras hand,

tybligen förstå, att de woro "två själar och en tanke", ett par unga menniskor, hvars hjertan funnit hwarandra.

Elna och Carl Johan woro de ungas namn, och deras hem lågo i socknens utkant, i en by Kornåkra, ett stogs hemman, beladt mellan sex åboar. Af dessa war Elnas far den ene. Han war en man af gamla stammen, i den meningen nemligen, att han slaswift höll fast wid allt gammalt och med förakt och grämelse betraktade allt nytt. Gamla sedwänjor och bruk, ware sig de rörde fjällskapslif, religion, underwisning, jordbruk m. m., ansåg han bäst sådana de warit i hans ungdoms, hans fars och farfars tid, under det han war fullkomligt öfwertygad om de "nya påsundernas" oduglighet och i många fall skadlighet. Jngenting hade hittills förmått rubba denna hans öfwertygelse, som i mer eller mindre mån belades af fyra hans grannar, en naturlig sak, när man besinnar, att till den afsides belägna byn, dit en otroligt usel byväg ledde, föga eller intet framträngde af tidens nya skick så wäl i det ena som andra asseendet. Elnas far — hans namn war Anders Eriksson — war också wida beryktad för sin till girighet gränsande snålhet, men man wiste äfwen berättat, att gubben war ganska "tät", d. w. s. utom en

skuldfri gård — ett halft mantal Åsgård, utflyttadt från Kornåkra — egde han ej så litet kontanta penningar, som han, då han mistrodde allt hvad bankinrättningar hette, lånat ut till socknens storbönder och halfherrar, dels mot borgenssäkerhet och dels "på ärligt ansigte". Gubben var äfwen i högsta grad enwis, ordfärg och grålsjuk och kände aldrig ringaste medlidande med fattiga eller sjuka, enär han ansåg sådana olyckor såsom själförwållade, hwari han wäl också i något fall kunde hafwa rätt. Deslikes war han otroligt småaktig, och för en bagatellsk kunde han röra upp himmel och jord samt bringa hustru och barn i tårar, medan mången gång stöfveln af åker och ladugård genom hans snålhet försumrades, honom själf sedermera till stor förlust. Han brukade således såsom ordspråket säger "sila mygg och swälja kameler" eller, hwilket är detsamma, "wända på stywern och förlora riksdalern".

Sådan war i korta drag den tjuguetåriga Elnas far, som i dagligt tal gick och gälde under namnet "Gnat-Anders".

Elna war en gansta wacker och wälbildad jungfru; dertill war hon huslig, arbetsam och förständig, tre egenstaper, som der de förekomma gemensamt af mången gistaslysten och tänkande

ungling fattas högst. Elna och en några år äldre broder woro Gnat-Anders' enda barn.

Carl Johan — såsom han i dagligt tal wanliken nämndes — hade tagit sig tillnamnet Återberg. Han egde ett sjerdedels hemman i Kornåkra, dock ej skuldfritt, enär han måst, såsom det heter, lösa ut ett par äldre, gista syston. Han war tjugusem år gammal, egde ett fördelaktigt yttre, war frätsfull och en dugtig jordbrukare. Dessutom egde han ej så litet mera hyfsning än de öfriga Kornåkraboarne, emedan han genomgått ett par årskurser i länets folkhögskola, hwarest han sått lära sig en hop "nya påfund", som naturligtwis woro en nagel i ögat på grannarne och ej minst på gamle Gnat-Anders. Detta war en sakus till föga fromma för vår stadars vän Carl Johan, enär han redan för flera år tillbaka rådat förälska sig i den stockkonservative gubbens wädra dotter och äfwen lyckats winna dennas genfärlig. Att så faderns samtycke syntes emellertid mer och mer gestalta sig såsom ett oupphinneligt mål, synnerligast som gubbens trilsfhet tilltog i samma mån han åldrades och Carl Johan wid flera tillfällen på socken- och bystämmor wid afhandlingar om kommunens och byns angelägenheter kommit i ganska skarpa dispyter med honom. Gnat-Anders war obewellig.

"Tror ni inte jag förstår", brukade han säga, då modern sökte med öfvertygelsens värme understödja Elnas ödmjuka, rädda böner, "att den högfärdige pojken fiktur efter flickstollans flystrar för att kunna betala sin usla gårdbit med. Men sanna mina ord, säger jag, så som han styr och ställer, skall han snart vara utan både gård och grund. Nej i ewighet aldrig, säger jag eder, skall den storpratar'n, den skräflar'n få så mycket som ett hår af flickan en gång."

Och till bekräftelse brukade han slå knyt-näsfven i bordet.

"Men", kunde hustrun inwända, "Carl Johan kan föda flera kreatur och får bättre skördar än på faderns tid."

"Du begriper inte det der", fråste mannen. "Han retar upp jorden med köpgödsel, men wi få se om några år, säger jag", och skrifande, "wi si se, säger jag dig."

Som wi kunna märka stodo wår kärleksfranke hjertes aktier hos Gnat-Anders långt under pari-kurs, hwartill wäl också bidrog, att hans fader och den senare ej heller varit riktigt goda wänner och grannar. Men ungdomen och kärleken hafwa merendels det gemensamt — och lyckliga de båda! — att ej förr än i det mest förtwiflade läge förlora hoppet och den

genom tron på framgång sporrade ihärdigheten. Wifst tyckte wåra unga älskande, att det war både harmligt och swårt att längre behöfwa gå skilda, när de så innerligt höllo af hwarandra och Carl Johan egde den ställning, att han när som helst kunde taga sig hustru och defutom så wäl behöfde en ordnande husmoder i sitt hem, men de tappade icke modet eller öfwerlygelsen om slutlig seger; och kände den unge mannen sig någon gång mismodig, så tröstade han sig för det mesta med tanken:

"Åh strunt! Gubbstuten lefwer nog inte så länge."

Men "gubbstuten" war af segt wirke, qwid och fry sart, hwad wårre war, förstod att på det mest genomlistiga och stränga sätt omintetgöra de ungas möten, som gemenligen måste instränka sig till en kärleksfull helsning på afstånd eller en utbytt, öm och uppmuntrande blick i förbifarten.

Men i dag hade wårt unga par grundligt dragit den öfwer statten waktande draken wid näsan. Faderns argusögon till trots, hade de sedan någon tid tillbaka lyckats under ena logknuten inrätta sig en hemlig breslåda, der de nedlade sina billetdouxer och hemtade swar. På detta sätt hade de kommit öfwerens om, att Elna wid kyrkan första möjliga söndag

skulle försöka bedraga faderns alltid wafna mistänksamhet och möta sitt hjertas utforade på ett öfwerenskommet ställe. Och se, i dag hade till deras stora lycka och glädje äntligen hennes bemödanden fröntis med framgång. När fadern, som haft att uträtta ett ärende i saksristian, utkom, stod Elna ingenstädes att finna. Anande satans arga list, begaf han sig wredgad till sinnes och med flinka ben ensam på hemvägen, men när han strax nedom kyrkbacken passerade Carl Johan, som gick i sällskap med några andra bondsöner, kände han sig betydligt lugnare wid wifsheten om att hafwa dottern före sig på hemvägen. Men en stund derefter wandrade helt sakta de älskande hand i hand på samma wäg, der fadern med stora steg skyndade mot hemmet och gjorde afståndet mellan sig och den hatade friaren allt längre.

Wi återwända nu till det unga paret. De hade slagit sig ned på stammen till en under löfbrottet säld björk uppe på en kulle, hwarifrån de kunde se byn, inbäddad i grönskan af frukt- och andra lösträd. Något högre än byn och ett stycke från denna låg Elnas hem, det några år förut utflyttade Åsgård, med nybyggda, ståtliga hus. I bakgrunden skönjdes en liten skogomkransad insjö med glittrande watten. Det war en fridfull, leende och wacker tafsa, åt

hwilken våra älskande lemnade föga uppmärksamhet, när de allt för ofta och för djupt sågo in i hwarandras ögon. Och desutom woro de så upptagna af gamla minnen och af att säga hwarandra allt detta, som älskande tycka så lust att upprepa och höra, oaktadt de fanste muntligt och skriftligt sagt hwarandra detsamma hundra gånger förut.

"Mins du ännu, min käraste Elna", sade Carl Johan lågt och ömt, "när wi första gången funno tillfälle till och jag kunde öfvervinna den blyghet, som hindrat oss, att bekänna vår innerliga och ömsesidiga kärlek?"

"Om jag mins?" svarade hon och smög sig närmare intill honom. "En sådan stund, som börjar så förfärligt och slutar så outhärligt lyckligt, glömmet man aldrig."

Hennes ögon stådade drömmande ut i rymden, och hon fortsfor med en lindrig rysning:

"Jag wet ej, hwad jag kände, när jag lutade mig fram öfver bakstammen för att stölja linnet och plötsligt märkte, att den gamla gistna och murkna ekan släppt landskäftet och till hälften fylld med watten redan af den starka vinden drifwits ett långt stycke ut på den uppörda sjön. Intet fanns, hwarmed jag kunde arbeta mig i land, ingen åra, ingen brädlapp, endast mitt klappträ, och efter några förtwis-

lade, men fruktlösa försökt med detta, hvar under ekan allt mer fylles med watten, återstod mig ej annat än att i wild ångest ropa efter hjelp. Intet antydde, att man hörde mig, och ekan sjönk allt diupare, dref allt längre ut. Sekunderna föreföllo långa som timmar; ad, jag war för ung, för rädd att dö. Jag bad till Gud, jag ropade efter hjelp om hwart annat; jag wiste ej mera, hwad jag gjorde. Den wissa böden stod mig för ögonen. Då — o Gud, jag tackar dig! -- hörde jag bakom mig en uppmuntrande röst. Jag wände mig om och såg dig i en eka arbeta mot wågorna, mins sedan stort ej mer än att jag gråtande och genomwät befann mig i dina armar på stranden, att du tröstade mig med ömma ord och nämde mig med alla de smeknamn, som ingafs dig af den kärlek, du tillstod dig haft till mig ända sedan barndomen."

"Ja", widtog han, "och huru du, leende genom tårarna, bekände din blyga genkärlek samt huru wi swuro hwarandra ewig trohet och med af sällhet och förhoppning öfwerflödande hjertan sedan gingo till dina föräldrar för att utbedja oss deras samtycke och wälsignelse. Men wi hade gjort upp räkningen utan wärden. Genom det swar wi fingo insåg jag, hwad jag endast anat, att din far till mig

hyste ett djupt ingrott, men orättwist hat. Då du wädjade till hans faderskärlet och bad honom befinna, att om jag icke hade räddat dig, du nu låge stel och kall på sjöns botten, swarade han grymt, att det wore hwars mans pligt att bistå en i dödsnöd stadd menniska, att du lika wäl kunnat räddas af en gift man, ja till och med af en hund, men förmodade, det ej warit hans skyldighet gista dig med någondera. Och då din welsinta moder sökte slämma hans stenhårda hjerta till mildhet, fräste han — förlät Elna — som en argfint fatt:

'Aldrig, säger jag, skola mina barn befryndas med den huggormsaffödan.'

Detta war hårda ord, men jag förlät dem för din skull, älskade wän."

Hon såg upp till honom med kärleksfull tacksamhet

"Tror du", fortsfor han ester en stund, "att han ännu är lika hätsk och oböjlig?"

"Jag är, tywärr, wis derom", fortsfor hon sorgset.

"Men wi skola besegra honom genom vår trosfasthet", menade han hoppfullt.

"Det går nog icke i detta lifwet", sade hon, nära gråtfärdig.

"Oh, lugna dig, min Elna; du skall få se;

att Gud böjer hans styfva sinne fortare än vi kunna ana. En swår sjukdom eller någon annan olycka kan bryta den trostigaste menniskas mod. Låt om och därför wara trofasta och hoppas, huru swårt det än är att wänta."

"Ett beder jag dig, hjertans wän, undwit att ännu mera uppväcka hans hatsfulla wrede, när ni råkas på edra stämmor."

"Jag skall för din skull hålla mig borta, så widt möjligt är. Men att frångå sanningen kan jag icke, det wore feget och omanligt. På nästa sockenstämma måste jag dock närwara, emedan då förefomma för vår by och hela församlingen så wiktiga frågor, att jag ej will undgå att i min ringa mån bidra till deras rätta lösning. Men om din far är en rättänkande man, så hoppas jag, wi ej skola behöfwa komma i någon meningsstrid."

"Misfuppfatta ej mina ord, dyre wän, jag wore den sista att tubba dig frångå rätt och sanning, men sök undwika att ytterligare reta honom."

"Det lofwar jag dig, min älskade Elna."

Sedan de ytterligare samspråkat en stund, lofwat hwarandra ståndaktighet och uppgjort planer till framtida sammanträffande, togo de afsted "mun emot mun och klappande bröst" och ämnade just på skilda wägar gå hwar och

en till sitt hem, då de uppväcktes ur sitt sällhetsrus af en andfådd, hånsfull och wrededarande röst, som skrek:

"Jo, ni ä' ett snygt herrskap, ni! Wacker ungdom nu för tiden!"

Det war Elnas far, som då han ej funnit sin dotter hemma, begifwit sig tillbaka, wiß om rätta sammanhanget och med full föresats att omintetgöra de ungas möte. Dessa woro för mycket upptagna af hwarandra för att märka den gamles hastiga gång uppför backen; och nu stod han framför dem på den nära stigen med wredegnistrande ögon och pekade hånsfullt med sin långa, messingsbeslagna helgdagskläpp på det ytterst förlägna paret, som i en hast ej kom sig för att svara.

"Jo, jo, säger jag", fortsfor Gnat Anders, sedan han en stund förgäwes afwaktat swar och deraf ytterligare uppretats, "jo, jo der ser en föliden af vår tids förwända uppfostran. Är det sådant du lärt dig i den der s. k. höghögskolan din göt, hwa' sa'? Som borde heta högfärdsskolan, hwa' sa'? Att bedraga ensalldiga och oerfarna jungfrur, hwa' sa'? Men, du, än lefwer Anders Eriksson, du, och det säger jag dig, din högfärdige lätting, din ormunge, att inte så mycket som ett hår, du, nej inte ett hår, du, säger jag skall du så af min dotter,

du. Du skall inte få se en skymt af henne en gång, din skrällare, om jag så skal sätta henne inom lås och bom, du. Ha, ha, ha", han skrattade hest och hånsfullt", ni väntar på min död, ah jag förstår er nog, då skulle ni få regera som ni wille, tänk hur härligt ha, ha, ha! Men gläd dig inte i förtid, du qwinnosförare, du, ty jag gör henne arflös, du, arflös, du, säger jag, ha, ha, ha."

Att söka beskriwa den ursinniga gamle mannens röst och utseende i detta ögonblick, wore fruktlöst. Under hela den långa haranngen stötte han med käppen mot marken, liksom för att gifwa mera estertryck åt sina ord, och rösten nästan qwäfde honom till slut. Elndarrade af frukton som ett asplöf och tryckte sig intill sin fästman, som slagit sin starka arm kring hennes skuldror. Carl Johan skälde af wrede öfwer gubbens dödligt sårande utgjutelser, och der rackars slickan, som kände hur det arbetade inom honom, hwissade darrande ett ömt bedjande:

"Förlåt honom, min Carl Johan, wreden förblindar honom, han wet icke, hwad han säger!"

Till swar tryckte han henne ännu fastare intill sig, och endast fästande sig wid de sista orden af hennes omärdige faders i förbittring

uttalade förolämpning, svarade han med mödsamt tillkämpadt lugn nästan gladt, fastän något doft:

"Men, fader Anders, hvarför gör ni så mycket väsen af, snart sagt, ingenting? Jde har jag på något sätt bedragit eder dotter? Elna har af egen böjelse, utan min ringaste åtgärd, troligen genom vår gemensamme Guds bestämmelse, fäst sig wid mig allt från barn-
domen och skänkt mig sitt hjerta. Gör ni henne gerna arflös, jag fikar inte efter edra penningar, jordiska förgängliga ting, som ni så mycket håller på, troende alla vara lika snitna som ni. Jag begär *intet* af eder, utom er dotter. Vi älska hwarandra, jag kan försörja en hustru, låtom of så ega hwarandra, war inte hård längre, wi kunna ju så wäl lewa i wänskap, kärlek och endragt, om allt missförstånd, all orsak till missämja, bitterhet och hat undanrödjes. Har jag på något sätt förbrutit mig mot er — jag tror nästan jag har det — så låt allt wara glömt. Jag är den förste att ödmjuka mig, jag beder eder om öfwerseende, jag är ung och oförståndig, och jag räcker eder min hand till försoning. Kastat bort ert hat, er wrede, lyftliagör två unga menniskor: gif mig Elna till hustru!"

Carl Johan menade uppriktigt hwad han

sade och blef småningom warm af ämnets wigt. Elna snyttade sakta, och lösgörande sig från sin älskare, gick hon ett par steg fram mot fadern och sade ödmjukt:

"Far, min dyre far, du wet så wäl, hur mycket min håg står till Carl Johan. Om du en smula håller af din dotter, så war försonlig. Tänk ej längre på det framsarna, låtom oss få hwarandra: hwad Gud förenat, bör ingen menniska åtskilja."

Men gubben war för wred för att kunna wara försonlig. Af den hatade friarens tal säste han sig endast wid de olycksaliga orden: "Lika snikna som ni." Träbande tätt intill sin nu gråtande dotter, sade han med någorlunda återkämpad fattning, ehuru stämman darrade af okusligt hat till den under en, som det kan tyckas, olycklig stjerna födde Carl Johan.

"Öwärdiga dotter, som drifwer ditt ofedliga spel bakom din faders rygg, dig säger jag endast: gå hem och gråt öfwer dina synder." Och wändande sig till sin unge granne, utlät han sig h'rdt i en ton, som lät nästan lugn:

"Sniken kan man wara på många sätt. Låt du ej *din* snikenhet förleda dig att sträcka armarne efter *min* dotter, ty då skall jag nog finna medel att stäcka dem." Och hånande tillade han: "du försörja en hustru! Ha, ha, ha,

försörj dig sjeli i längden, sfräflare, så wi se. Jag är äldre än du och har erfärit mycket mer än du; din räf biter inte min gäs, det säger jag."

Och med en löjlig, sjelfkär åtbörd wände han sig om samt tog sin motsträfwiga dotter under armen för att hemsöra henne.

Carl Johans wrebe kofade ändtligen öfwer. Med en nästan åfklif röst dundrade han efter den bortgående;

— "Gamla inbilfka tjurhuswud, mins hwad jag säger: du tror dig kunna upphäswa dig till domare i alla ting, förgätande den högsta domaren; men Gud skall en gång hinna dig, wisa dig din ringhet och döma öf emellan."

Han uppfångade nedifrån baden Elnas tårfyllda, trosfasta och ömma blick och slog sorgsen och upprörd in på stigen till sitt ensliga hem.

2. Sockenstämma.

Wi wilja sjsfellsätta öf med att beskriwa i def enfsildtheter, hwad som tilldrog sig i Elnas föräldrahem efter här ofwan berättade händelser. Gubben Anders war mer än wanligt wä sig och trätgirig till lynnet, förargade sig

öfwer minsta småsät, lät sonen och drängarne
 stöta sig sjeliwa ute på fältet bäst de gitte, men
 gick sjelf inne för att uppsnoka trätofrön, un-
 der tiden förpestande rummen med illaluttande
 tobaksrök. Wanligen wågade de stadars för-
 tryckta fruntimmerna ej uttala sin mening,
 emedan det då hette, att de kifwade, att han
 hade alla mot sig o. s. w.; och om de någon
 gång ej kunde afhålla sig från att tillbakawisa
 ett orättwißt påstående, så uppväckte detta en
 fruktanswärd storm, en sådan, som förekomma
 inom mer än en familj, emedan det, ty wärr,
 i werlden finnes mer än en "Gnat-Anders."
 Att tala lugnt och sansadt, att wänligt reson-
 nera, det gick öfwer husfaderns förmåga eller
 möjligen wilja. Sin son kjonerade han på
 det stamligaste, behandlade honom såsom en
 wiljelös warelse och war på god wäg att an-
 tingen göra honom till en komplett idiot eller
 en inbunden, bakslug och förhärdat menniska.
 Synste de olika meningar om en sak, så kunde
 aldrig en wänlig och hoffsam diskussion så af-
 göra, hwem som hade rätten på sin sida, utan
 alltid tog det formen af en mer eller mindre
 högljudd träta, som merendels ändades med
 gubbens favorituttryck, ett ilsket: "det der be-
 griper du inte, säger jag" eller: "det der förstår
 du inte, du!" Jag tänker jag har mera ersa-

renhet än du, jag! Slutligen gick det derhän, att inom den lilla familjen, som funnat lefwa ja lydlig i öfwerseende, kärlek och endragt, hufvadern betraktades såsom en tyrann, hwilken hustru, son och dotter fruktade och affkydde, ja rent af började hata.

Och så randades dagen för sockenstämman. Wi weta af samtalet mellan Carl Johan och Elna, att flera wigtiga frågor då skulle afgöras. Hufwudfrågorna woro: Anslutning till länets nya brandstodsbolag och bildandet af en brandstodskomité inom socknen. Jordningsättandet af socknens bywägar. Föreslagen höjning af hundskatten från tre till fem kronor.

Till de två första frågorna war Anders Erikson en afgjord motståndare, den sjerde deremot hade funnit nåd inför hans ögon och öfwertygelse — allt af skäl, som han på ort och ställe sjelf får motiwera.

Efter mycket funderande hit och dit och oaktadt de utlysta frågornas wigt, hade Carl Johan slutligen bestämt sig för att icke besöka stämman. Han tänkte jålunda:

"Hellre än att ytterligare uppreta gubben — att wi komma i meningsstrid är wigt — stannar jag hemma; det må gå med besluten hur det will, Elna ligger mig mycket, mycket närmare hjertat. Och medan min swärfar in

spe bewisar stämman, skyndar jag öfwer till Åsgård och får ett samtal med min fästmö. Då använder jag dagen bra mycket bättre, än om jag derborta står och utan resultat byter mening med en hop bondgubbar, enwisa som åsnor."

Men ödet hade annorlunda beslutat. Afstonen före den wigtiga dagen kom bref med under rättelse om ordinarie ordförandens inträffade sjukdom, Carl Johan war vice ordförande och måste, ehuru motwilligt, begifwa sig af.

Sockenmännen woro denna dag särdeles talrikt tillstädeskomna för att gemensamt öfverlägga om kommunens angelägenheter, och i sockenstugan hade lika meningsfränder slagit sig tillsammans i flockar, hwarifrån hördes mer eller mindre högljudda samtal, och då de flesta talade på en gång och liksom sökte tyta hwarandra, så lät det en till mötes, när dörren öppnades, som ett starkt surrande från en ofantlig bifupa.

Då Carl Johan trädde in, saftade sig forlet märkbart. Han helsade de innewarande och satte sig på den för ordföranden bestämda platsen. Sedan han på öfligt sätt öppnat stämman och några mindre wigtiga frågor i all endrägt undanstöfats, öfwergif man till förslaget om öfwerflyttandet af kommunens bränd-

försäkringar från gamla till nya bolaget. Ordföranden inledde frågan med några belysande ord, hwarefter diskussionen blef allmän, ja i ordets sanna bemärkelse allmän, alldenstund alla talade så godt som på en gång utan reda och sammanhang, skreko från salens alla hörn, sökande öfverrösta hwarandra samt framhäwa sin egen åsigt och gendriswa sina motståndares. Det war ett obeskrisligt bullersamt och oreglementariskt diskussionsfätt, hwarwid sockemännen want sig under ordinarie ordföranden, en gammal, saktmodig man, utan kraft och förmåga att styra och sammanjemka alla de olika element hwaraf en sockenstämma merendels är sammansatt. Men Carl Johan hade i folkhögskolan lärt sig att leda förhandlingarne wid ett dylikt tillfälle, och hans klubba återfallade detsför snart alla till ordning och uppmärksamhet.

"Mine herrar", sade han med klar, genomträngande stämma, "icke kunna wi komma till något resultat genom att på detta sätt skrifa hwarandra i munnen och blott utbasuna sin egen åsigt, utan att taga del af grannens. Svar och en yttre detsför sin mening fritt, men i tur och ordning"

Det blifwer för widlystigt att ansöra hvars och ens åsichter, som i huswudsak ej skilbe sig

mycket från hvarandra. Anders Eriksson hade emellertid såsom vanligt sin egen mening om saken.

"J snart fyrtio år", sade han, "har jag varit min egen bonde, utan att hafva begagnat det här nymodiga sättet att brandförsäkra, och ingen enda gång har det brunnit hos mig, ty dertill vårdar jag elden för väl. Ej heller hafva vi varit hemsökta af wåld i min fars eller farfars tid, och med denna erfarenhet af saken, anser jag det alldeles onödigt att kasta ut pengar till skydd mot eld, då bästa skyddet utgör försigtighet. Jag ämnar därför icke ansluta mig hvarken till det ena eller andra bolaget."

Hans tal uppväckte munterhet, och ordningen höll på att ånyo upplösas, emedan man började ropa till den gamle "enwiskryckan":

"Kan du då skydda dig för himmelens eld, gamle tjurkalle?" eller "kan du freda dig för mordbrännarens ondsk, Anders?" o. s. w.

Sedan ordföranden återställt tystnaden, sade han:

"Vi weta nog, att fader Eriksson icke är någon vän af nutida inrättningar, seder och bruk och naturligtwis ej heller af försäkringswäsendet, hwilket förundrar oss så mycket mer, som han eger nya, dyrbara hus, som blesse

fänbart att wid en möjligen inträffande olycka förlora utan ringaste ersättning. Emellertid har hans enskilda mening ingenting med vårt beslut i denna fråga att göra, hvarför wi skynda att afgöra densamma."

I byvägsfrågan war äfwen den gamle twärwigen, kanske af ren motsägelseanda, af rätt motsatt åsigt med öfriga för sakens framgång intresserade, men här hade han lyckats få några meningsfränder bland sina grannar och socknens äldre bönder, samt gjorde sig till dessas banérförare.

"Så långt jag minnes tillbaka och ända in i forntiden", sade han äfwen nu, "hafwa våra byvägar varit i samma stid, ja sämre än nu, och ändå har ingen beklagat sig deröfwer. Nej, de gamle männen äro wana wid idoghet och sparsamhet och älska ej att pråla med granna wagnar och dyrbara seldon. De kunna likafullt besöka Guds hus hwarje helgdag, ty de hafwa sina rötter att gå med. Men unga, högfärdiga bondpojkar, som så inandas några weckors lutt i en skola af tvekydig nytta, tro sig naturligtwis genast wara herrar och fullproppade af förstånd samt wilja lära oß gamle, gråhåriga män klokskap och nya seder, men wi hafwa bättre wett än så. Jag yrkar rent afslag för allt byvägsarbete inom socknen."

"Eder åsigt i all åra, fader Anders", replikerade Carl Johan fogligt, ehuru det kokade inom honom, "men jag tror, att wi inom församlingen ega lika gamla män som ni och lika förståndige som ni, hwilka med lugnt och owäldigt finne inse de föreslagna förbättringarnes fördelar, bland hwilka wi endast behöfwa nämna större lätthet för djuren, som nu mycket plågas af stötar och skakningar, mindre slitning af wagnar och dragthg, snabbare färd och mera beqwämlighet för den åkande. Jag är wis om, att flertalet biträder min åsigt och att frågan ester slutad diskussion kommer att afgöras i enlighet dermed."

Och så blef det också, oaktadt Anders Eriks-
sons och hans partis högljudda protester.

Då wår danneman Anders i allmänhet ej war någon djurvän och i synnerhet ej tyckte om hundar, dem han ansåg onyttiga och obehöfliga, så är tydligt, att han warmt skulle förorda skattens höjning. Men två gånger slagen, war hans språk nu upphetsadt och delwis ohöfligt, hwarjemte han i tid och otid ingrep i diskussionen samt trakterade ordföranden med personliga och förnärmande tillmälen. Den senare såg sig berför nödsakad att påminna den gamle bråkmakaren om, att det stod i hans, ordförandens, magt att låta utföra honom ur

kommunalrummet, i fall han ej förhölle sig sticligt. Kom så dertill, att hundskatten *icke* blef höjd; wi kunna dertför förstå, att Gnat-Anders' egenrättfärdighet och stolthet denna dag fått stötar, som han sent skulle förglömma, men så fort som möjligt söka att hämnas.

Carl Johan kände, för att så säga, i lusten, att han under stämman mot sin wilja gjort sin Gnas far ännu mera osörsonligt stämb än tillsörene, nen kunde dock ej känna någon ånger deröfwer, då han wiste sig hafwa haft rätt. Han gick ej direkt hem från stämman, emedan han först hade ett ärende ute i bygden att uträtta.

Gnat-Anders och hans tre lifasinnade grannar följdes deremot åt på hemvägen, och det är naturligt, att de nyss fattade stämmobesluten skulle utgöra hufwudämnet för deras dräpande kommentarier. En meningsfrände, som de hade i sällskapet och hvars hem de hade att passera, inbjöd dem på traktering. Han hade fått hem en kanna bränwin från staden och menade, att en sup skulle smaka bra, alldenstund det war långt lidet på dagen och man bli wit "sugen" af allt pratet och all förargelsen. När nu spriten började göra sin werkan på gubbarnes förut irriterade hjernor, kommo deras tungor riktigt i sten. Kung och regering, presterkap

och skolwäsende, kyrko- och kommunal-styrelse — allt war i deras tycke "totalt cdugligt" och nyare tidens idéer och uppfinningar dåraktiga företag. De reswo ned och bygde upp igen — men, ack Herre, huru dant! Hwar och en fick sitt, och den unge vice stämmoordsföranden fick sitta wårst emellan.

Det hade reban lidit ett godt stycke på qwällen, när gubbarne temligen "mosiga" stultade af mot hemmet. Det war gansta mörkt mellan träden, och endast med swårighet förmodde de leta sig fram under beständigt snafwande öfwer stenar och trädrötter. Under tiden förde de ett högljudt samtal, som hördes wida omkring i den lugna qwällen, i synnerhet när de gingo öfwer någon kulle.

Samtidigt war också Carl Johan på wäg mot sitt hem. Begåfswad med unga, goda ögon, gick han, oaktadt mörkret, temligen rastt framåt under assjungandet af en marsch, som han lärt i folkhögskolan. Då han wid öfwerstigandet af en gårdesgård tystnade ett ögonblick, hörde han framför sig på stigen de tre hemåtvändande Kornåkragubbarnes högröstade samtal. Han saftade sin gång en smula, men fortsatte att sjunga. Då han wesk om en stor sten, som låg inwid gångstigen, erhöil han plötsligt öfwer skuldrorna ett häftigt läpprapp, och tre

fluggor döko upp omkring honom ur mörkret. Ehuru han ej kunde känna igen de personer han hade framsör sig, anade han dock, hwilka de woro, och sode detsför gädfande:

"Hå, hå, jag tror att mina goda, trogna grannar äro ute och agera stigmän i qväll! Ja, ja, det är ju också en god och hederwärd inrättning från eder beprisade ungdomstid, den gyllene, af eder så bittert saknade husbehöfsbränningstiden. Det är roligt se, att gamle hedersmän icke låta besmitta sig af *vår* tids dåliga seder, utan med berömmwärd ihärdighet hålla fast wid gamla goda och hederliga wanor."

Gnat Anders war emellertid nu allraminst i lynne att skämta med, och detsför kunde han ej undgå att röja sig.

"Håll mun, din walp", skrek han gält. "Tror du, att gamla förståndiga karlar behöfwa taga emot några näswisheter af dig! Din far, den ynkyrigheten, har fostret dig illa, men nu skall du så dig en ordentlig risbastu, min junker, jag tänker den skall göra dig godt. Klå på den rackarn, god' wänner!"

Det blef ett wäldigt stridsgny wid stenen. Käpparne hweno i lusten, och emellanåt hördes dofwa slag; swordomar och hätska tillmälen aflöste hwarandra. Men ett stycke detsifrån stod Carl Johan och skrattade så innerligt godt.

Han hade smugit sig unban, utan att warnas af gubbarnes dimmiga ögon, och i mörkret, i fyllan och willan höllou de n på att smörja upp hwarandra, utan att märkla misstaget. Då larmet slutligen började aftaga, ropade den unge bonden:

"Det är rätt gubbar, trumsa på hwarandra, det gör godt på edra gamla förstockade naturer. Hoppas ni inte gått allt för illa åt hwarandra. Tac! ska ni ha för det här extranöjet; det war den roligaste stund jag haft på länge. God natt, god wänner. Gå hem och twätta näsblodet af er och sof godt."

Skrattande öfwerlyudt, aflägsnade han sig; och gubbarne lunkade ester, flata och småswärjande.

3. I misshugg.

Swem som förde ut historien om de tre Kornåkraboarnes slagsmål den der mörka qwällen i skogen, är ej godt att säga, nog af, man fick reda på äfwentyret ute i bygden, man skrattade godt deråt, och gamle Anders erhööll af wänner och bekanta då och då ett ord, som höll det förargliga misstaget i friskt minne. En swullen läpp och ett "blått" öga woro också

under några wedors tid en daglig påminnelse om den fatala händelsen, som, om möjligt, gjorde Gnat-Anders ännu mera häft mot Carl Johan.

Wintern förgick utan att något anmärkningsvärdt inträffade, men fram på wären började rykten dyka upp om konkurser, som stodo för dörren för en stor del af socknens större jordbrukare. Anders fick nu brådtom att säga upp sina innestående kontanter, på de ställen nämligen, der han hade rewers att grunda sina fordringar på, men det war, såsom wi weta, icke på alla ställen det, och för resten war det redan försent, emedan det ekonomiska omvärdet brast löst redan på försommaren. Alla Anders Erikssons kontanta medel blefwo indragna i den allmänna willerwallan, och han hade endast utsigte att återfå några lumpna procent. Men ej nog härmed. En dag hade han i staden varit och rumlat om med några af socknens storbönder, och så hade han tecknat borgen tillsammans med fem andra åt en ung landbrukare, som bjudit på punsch och bedt få säga "farbror". Det gjorde ju bara ett tusen på hwar och en, det war en småsak för Anders. Men nu hade den unge bonden cederat bonis, och de fem andra borgensmännen, som alla stodo i skuld till den sjette, Anders, woro in-

solventa. Dennes kontanta tillgångar hade strukit i med; han måste taga hypotekslån för att kunna betala.

Under sådana förhållanden är det naturligt, att gamle Anders dagligen skulle befinna sig i ett affyvärdt humör. Han brummade som en sårad björn, swor på allt och alla; och hans offsyldiga omgivning fick, såsom man brukar säga, bära hundhuvudet för hans egna felaktigheter. Som gubben war känd för ogenhet, gnat och småaktighet mot sina tjenare, och dessa klanderwärda egenstaper med åren hade tilltagit, ökade sig för honom swårigheten att få dugligt och tillrädligt arbetsfolk. På wåren hade han därför fått utsädet för sent i jorden, nu på hösten hade frosten kommit owanligt tidigt, och hela hans omogna hafrestörd hade förfrustit. Derfor bör det ej förundra någon, att han med djup grämelse åsåg huru hans unge granne, den hatade Åkerberg i fullgodt skick inhöstade en owanligt rik wårfsädesstörd. Allt gick honom emot, men han kunde ej förmå sig tillstå att orsaken låg i hans egna fel och att det war nödwändigt förbättra dessa.

Det war en af de första dagarne i oktober. Wädret war lugnt och klart; björkar, aspar och andra lösträd stodo gulnade eller bladlösa. Hos Gnat-Anders war man i färd med att

föra in af den dåliga hafren, och Elna gick på en åker sysselsatt med att wända "löfing".

Hon hade magrat, sedan wi sist sågo henne, samt såg blek och tryckt ut, stackars Elna, och derpå war ju ej heller att undra, då hon dagligen måste fördraga faderns orättwisa gnat och flagowisor. Huru längtade hon icke bort från det outhärdliga föräldrahemmet, bort till ett stilla, fridsfullt hem, som skymtade der borta mellan träden och der ett ömt, troget och älskande hjerta klappade för henne. Och likwäl måste hon försaka detta för en hård, orättwis faders skull för en lidande och förtryckt moders skull, som trängde till hennes hjälp och tröst.

Stödd mot rätskastet, försjönt hon i stilla, sorgsna tankar, men uppväcktes plötsligt af en kär röst, som borta från gårdesgården halshögt ropade hennes namn. Det war Carl Johan. Han hade kommit förande med ett last potatis, och, då han warssnat sin käresta, gått fram till gårdesgården för att utbyta några ord med henne.

"Så blek och sorgsen du är, min lilla Elna", sade han, då hon kom fram och räckte honom sina händer.

"Kan wäl hända", swarade hon sorgset; "lifwet har inga glada dagar för mig."

"Åh, war wid godt mod, älsfling, ännu går ju ingen nöd på oss. Är du icke glad öfwer att se mig?"

"Jo, men..."

"Men, hwarför men? Älskar du mig ei längre, har du tröttnat på att wänta, eller twiflar du på min trohet?" "Åhnej, intet af detta, men du wet, älskade Carl Johan, att wi nu äro fattiga, att jag..."

"Fattiga! hwad är detta för ett tal, Elna? Det kommer icke från ditt hjerta. Sæde har du någonsin trott, att jag wändt min håg till dig för gubbens penningars skull?"

"Nej det har jag inte, men, det kan komma så underliga tankar på en i bland, och så..."

"Och så?"

"Far har förfördelat dig så många gånger, än på ena, än på andra sättet, så jag tänkte... jag trodde..."

"Åh, älskade Elna, tag dig inga dåraktiga tankar. Jag älskar dig för mycket för att kunna fåsta mig wid gubbens barnsligheter. Sådant är ju endast att skratta åt, och wet du, Elna, jag har på sista tiden, förlåt mig det, verkligen känt glädje öfwer gubbens motgångar, ty det föll mig sannerligen en gång i tankarne, att bara han blef mindre stinn i träfwen,

Gnat=Anders.

så skulle det gå lättare för oss att få ega hvarandra. Tror du det, hjertevän?"

"Jag fruktar det värsta, han är ej lik andra menniskor."

"Ah du skall få se, jag känner det, Gud skall böja honom."

"Ja i dödsstunden kanske. Ad det är för sorgligt, wet du, käre, jag har hört dem säga, att han på allt sätt försummar sig, både med sina konkursbewakningar och annat, men han tager inga råd och wi våga ej tala om dylikt."

"Ja det är bedröfligt. Tänk om jag skulle erbjuda honom min hjälp. Han är ju sjelf så gammal, att han ej kan orka vara med öfwer allt, och din bror tilltror han ju ej att sköta någonting."

"För Guds skull, dyre vän, erbjud honom ingenting. Han skulle anse det som en döblig förolämpning; och dig tror han, Gud bättre, minst af alla."

"Ja, det är harmligt. Allskade Elna, jag har också tänkt på en annan sak. Jag wet, hur tugnt du har det hemma, du wet också, hur innerligt jag håller af dig och längtar efter dig. Du är tillräckligt gammal att sjelf få bestämma öfwer ditt hjerta och din hand. Trotsa din onaturlige fader, rädd mig din lilla, kära hand och låtom oss förena våra öden,

mitt hem är så ensligt, jag längtar så mycket efter dig och jag vill blifwa dig en öm make och ett troget stöd. Neka mig inte, dyra Elna, säg, att än vill." Han hade talat med låg stämma, ömt och bedjande. Elnas bröst höjde och sänkte sig häftigt, med möda kunde hon återhålla tårarne och höjande den fuktigt skimrande blicken till hans ansigte, sade hon lågmält:

"Gud han wet, hur kär du är mig, Carl Johan, och hur jag längtar efter att få förena mitt öde med ditt. Men du får ej fresta mig. Jag kan inte för min stackars mors skull, hon är swag och sjukelig och får dagligen uthärda så mycket, och så..."

"Elna, din slyna, hwar håller du hus?" ljöd plötsligt en wredgad stämma, och Gnat-Anders med en tjuga i handen trädde fram borta wid en stenkulle. Då han såg hur "landet låg", höjde han ytterligare rösten och skrek:

"Jaså, är det du din sakramensfude flickjägare! Har du inte annat att göra än sinka andras göromål? Packa dig genast till ditt arbete, slinka, och sköt du ditt, morsgris, annars skall jag lära er annat, jag. Ha ni hört mig, hwa'?"

"Ahja, ni hörs nog der ni far fram, fader Anders", swarade Carl Johan muntert, men inte behöfwer ni skrifa så erbarmligt, det är nog ingen, som blir rädd."

"Jaså du är närswis också, din slyngel, men wänta du, jag skall nog träffa dig en gång, du."

"Mig kan ni träffa när ni will", sade den unge bonden retsamt.

"Packa dig till ditt arbete, Elna, och gå ifrån den satans pojken", skrek gubben i fullt raseri.

"Förwäl byra Elna, war lugn, war modig. Runna wi ej träffas snart, så skall jag skrifa", hwistade Carl Johan till Elna och högt, i det han gick, tillade han: "war lugn, gamlefar, skrif inte och wäsna så förskrädligt, war snäll emot lilla Elna och låt icke solen gå ned öfwer er wrede, så skall ni så se, att det går er wäl i alla era lefnadsdagar!"

Gubben stötte med tjugan i marken och kunde af raseri ej få fram ett enda ord. Elna skyndade långt bort på återn för att undgå den värsta stormen. Han, Elnas bror, kom nu förande med ett hatreläp, och fadern luntade bakfester hemåt gården. Det jätte betänkligt inom honom; och så råfode olyckligtwis Hans att stjelpa med lassjet, när han skulle wända in på ladugården. Gnat-Anders swor en ed och måttade med tingskastet ett riktigt dunderslag mot den försumlige sonens rygg, men tjugan gled mot neckerna i lassjet och träffade i stället Hans wid tinningen, så att han ljudlöst segnade till marken. Det fattades fö-

ga, att äfwen den hetlige gubben i försträckelsen
 sjunkit till jorden, men han hemtade sig och
 flyndade efter watten. Alla hans försök att
 bringa sonen till sans blefwo emellertid frukt-
 lösa, och liksom alla hårdfinta, och sjelwissta
 naturer blef han nu feg, när han stod inför
 en verklig fara. Han darrade i alla lemmar
 och såg sig försigtigt omkring för att utforska,
 om någon observerat hans beteende. Tugnad
 i detta afseende flyndade han efter Elna och
 drängarne, och Hans blef inburen samt lagd
 till sängs. Ingen anade husfaderns del i
 olyckan, men alla förundrade sig öfwer hans
 wisade deltagande, så olita hans wanliga hårda
 litgiltighet. Hans andades tugnt och som det
 tycktes smärtsamt, och då han ej syntes kunna
 bringas till sans, gaf sig fadern sjelf i wäg efter
 läkare; och detta wäckte ännu mera förwåning.

Efter den minnesrika sockenstämmian, som
 wi i det föregående i forthet beskriwit, hade
 Kornåkravägen blifwit uppmätt och delad, så
 att hwarje åbo fått sitt stycke att sätta i stånd
 och underhålla. Alla hade fullgjort sin skyld-
 dighet utom Gnat-Anders, som på trots ännu
 underlåtit det "onyttiga" arbetet. Nu, då han
 brann af otålighet att komma fort fram och
 fot för fot måste passera sin egen wäg, för-
 dömde han sig sjelf och sin egen oförswarliga

halsstarrighet; och huru skändes han icke, när på hemvägen doktorn undrade, "hwad det war för en wårdslös bondkrabat, som höil en sådan öfwer måttan usel wäg."

4. "En olycka kommer sällan ensam."

Strax efter faderns afresa hade Hans kommit till sans samt klagat öfwer swåra smärtor i bröstet och hufwudet. Han hade dock snart fallit i en orolig sömn, under hwilken han oupphörligt ömsade läge och i yrsel talade osammanhängande ord. Läkaren förklarade, att den sjuke wid hjälpsningen på något sätt fått bröstet illa klämdt och desutom efter all sannolikhet erhållit ett hårdt slag i hufwudet. Han fruktade det wärsta och trodde, att den skadade aldrig skulle återfå sin fulla styrka, i fall han finge behålla lifwet.

Efter denna läkarens förklaring blif Gnat-Anders synbart lugnare. Ingen wisste hans del i sonens sjukdom, och Hans hade ju blifwit swårt klämd mellan lassjet och grindstolpen, slaget af tjugskafvet kunde naturligtwis ingenting göra till saken — så tänkte han åtminstone och tystade dermed sitt samwete.

Hans härdade ut i fjorton dagar, hwar efter han lugnt och stilla slutade sitt korta jordelif. Efter begrafningen återtog husfadern småningom

fina gamla wanor och sitt gamla lynne, men någon gång föreföll han nästan wänlig samt syntes äfwen då och då dystert och grubblande. Förmodligen war det de många penningöf-lusterna, som gingo honom djupast till sinnes.

Det blef en mycket kall och snöig winter, men våren kom temligen tidigt, ehuru den blef kylig och torr. Snat-Anders war i ett föga blidt lynne. Han hade måst redslagta flera af sina bästa kreatur, som brutit benen af sig, när de warit ute till watten. Sjelf kallade han det otur och sade, att olyckan förföljde honom, men Carl Johan menade, alltsammans kom sig af dålig utfodring med hafrehalm, som musten frusit ur, och annat krasilöst foder.

Elna hade under wintern endast i bref kunnat meddela sig med sin fästman. De woro dock begge wid godt mod, ty de insågo, att gubben snart genom alla motgångar skulle tröttna wid jordbruket samt sätta bort gården, och då . . .

Det war i början af juni. Till följd af den kyliga och torra wäderleken, hade vegetationen helt ringa framskridit, och man skulle trott sig wara i början af maj, om icke en intensiv hetta rådt sedan några dagar. Det började lida mot aftonen, tunga hotande moln drogo upp på fästet i wester; och åstkan dun drade på afstånd.

Wid Åsgård arbetade de två drängarne på

trädan, men hufvudern sjelf satt inne i köket hos qvinnorna och täljde rätspinnar. Tjenstepigan Lena, som dagen förut varit åt kyrkan, berättade med stor munvighet nyheter, under det hon med flinka händer skötte ullkardorna.

"Åh så kom jag på hemvägen i sällskap med Åkerbergs; dräng Alfred, å han sa', att hans husbonde fått första priset för sin la'gård. Si premeringsnämnda war der, som wi wet, i wårse och tyckte, att allting war så bra skött å snyggt, så de inte wor lönt å gifwa mindre.

Gnat-Anders kände ett styng i sinnet wid tanken på sina egna motgångar i ladugården under wintern.

"Tänk hwad den junkern nu skall sätta näsan högt, han, som är så högfärdig, att han skäms för sin egen fars ärliga namn", sade han buttert.

"Å så har han fått en grann tafsa att hänga på wäggen, å priset war 75 kronor kontant", fortfor Lena efter någon tystnad.

"Jo, det war wäl använda penningar; dårskap och flöseri", mumlade gubben, i det han tog snuggan ur munnen och spottade i spiseln.

"Å Alfred sa' att hushållskapet skall sätta till honom en tjur, en bagge å en orne af utländskt slag, för de tyckte, att han skötte djur så bra."

"Ja, si nu duger inget swenskt förstås", interfolierade Anders och skar en pinne tvärt af.

Elna och hennes mor hade ingenting yttrat, men den förra kände sig så innerligt glad öfver, att hennes Carl Johan blifwit så utmärkt af hushållningsfällskapet.

Emellertid närmade sig åstnan, och knallarne blefwo småningom starkare.

"Du får allt lägga mera på elden, Elna", sade sadern, "det tyckes bliwa allwar af."

Elna steg upp dröjande.

"Det sägs, att det inte skall wara bra ha eld uppe, när åstnan går", sade hon.

"Det sägs — det har wäl den kloke Åkerberg sagt, förstås yttrade han försmädligt.

"Ja, det har han", swarade hon, stucken af hans gäckande ton, och kastade dugtigt med wed på härden, "han so' också, att man bör stänga spjället samt tillsluta fönster och dörrar."

"Han sa' ja; han säger så mycket den der han är så klok han, förstås. Men jag har hört annat jag, och jag har haft eld uppe, hwar gång det åstnat, och ännu aldrig har hon slagit ned, nehej, och det säger..."

Swad han skulle säga, blef aldrig uttaladt, ty ett förfärligt åstslag skakade hela huset från grund till ås, och murbruk, sot och kalkdam förmörkade hela rummet.

Och derute föll regnet i strömmar.

Vår vän Carl Johan stod wid fönstret i sitt rum och betraktade naturens fruktansvärda skådespel derute.

"Huru ringa äro wi icke", tänkte han "huru oändligt små och swaga inför Mästarens allmagt. Blotta atomer, ett senapskorn i werldsaltet, äflas wi, lifwa och strida och tro oss i vårt öfvermod kunna försätta berg eller taga jorden på våra skuldror, men när Gud låter naturens fruktansvärda stämma tala, då känna wi swaghet och erkänna vår ringhet, för att efteråt bliwa lika högmodiga och styffinta. Och ändå kan den swagaste gnista från Guds himmel krossa vår usla kroppshyddas såsom ett bräckligt äggskal."

En bländande blixt slog honom i ögonen, och en wäldig knall följde tätt efter. Han skyndade ut till sina arbetare, som under regnet tagit sin tillflykt under tak och syslade med hwarjehanda.

"Åsthan slog ned i närheten", sade han till dem, "wi skola hålla oss beredda, i fall någon olycka inträffat."

Och det hade verkligen händt en olycka. En rökpelare steg upp från Åsgård, och en liten eldtunga, som småningom växte och tog fart, stack upp ur boningshusets tak. Carl Johan, uppfylld af hemliga aningar, störtade i

wäg mot brandstället, sedan han tillsagt folket att komma ester med brandredskapen. Om några minuter war han framme. Elden hade redan fattat fast fot och ingen menniska syntes till. Han ryckte upp löksdörren; rummet war fullt af rök, och när denna skingrats något af luftdraget, mötte honom en skakande syn. Spiseln war delwis nedfallen, rykande eldbränder lågo kringströdda på golfwet och på detta lågo till utseendet liflösa hussadern, husmodren, dottern och pigan. Woro de döda eller blott affswinnade?

Med förtwiflat hjerta bar han först ut Elena och sedan de andra. Drängarne kommo nu hemspringande, och byns befolkning skyadade småningom till, men att rädda boningshuset insåg man genast wara säfängt, då brist rådde både på watten, brandredskap och folk. Man försökte dertför endast berga bohaget och hindra eldens spridning till de öfriga husen.

Som wi weta war Anders Eriksons hus nybyggt; och hela öfra wåningen stod oinredd och belamrad med stickor, hyfwelspån och byggnadsmassa. Förmodligen hade blixten delat sig, så att en gnista lupit igenom öfra wåningen och under hela sin wäg antändt det der befintliga, eldfängda materieleet. På så sätt kan man åtminstone förklara den hästig-

het, hwarmed elden utbröt, och den otroliga hastighet, hwarmed den grep omkring sig.

Boningshuset nedbrann till grunden, men större delen af lösöret räddades. Tack ware det alltjemt nedstörtande regnet, lyckades man, ehuru med stor swårighet, att bewara de öfriga byggnaderna.

5. Frid.

De af åttslaget berörda personerna woro icke döda, endast döfwade af det oerhörda lufttrycket. Genom Carl Johans trägna bemödanden kommo de småningom till sans, men husbondens wenstra ben war och förblet iörlamadt, när blixten träffat honom wid hörten och sedan följt benet efter. Lena hade erhållit ett par mindre bränfår af en utkastad eldbrand och war i flere dagar litet wimmeltantig.

Carl Johan upplät sitt hem åt den huswilla familjen, och Gnat-Anders lät scra sig dit utan den ringaste motsägelse. Han war modlös och förödmjukad, han insåg, ehuru något sent, att Gud war starkare än han, och att ingen kan ståda in i framtiden och i iörlitande på egen kraft aswända stundande olyckor. Dagen efter olyckan gick Carl Johan in till honom och frågade:

"Hur tänker farbror ställa med sin gård?"

"Det förmår jag inte tänka på ännu", svarade han fogligt.

"Vill farbror, att jag sköter den så länge?"

"Gör som du vill; med mitt styrande och ställande är det wist slut för alltid."

Öfwer hans wifna drag hwilade ett uttryck af smärtsam undergifwenhet, som rörde den unge mannen.

"Var wid godt mod, fader Anders, det blir wäl bra igen", sade han och tryckte deltagande gubbens hand.

Carl Johan grep sig an med kraft och lust att iordningsätta det på sista tiden mycket wanstötta Åsgård. Han ökade arbetsstyrkan, satte wägarne i stånd och började uppföra ett mindre och beqwämare boningshus i det nedbrunnas ställe. En dag sade han till Elna:

"Vill du, dyra Elna, så gå wi in till far och fråga honom, om wi så gifta oss, när hans nya boning blir i ordning att bebos?"

Ungmön rodnade af blyg förwirring.

"Det är kanske förtidigt ännu att tala om slikt", sade hon, "det torde uppriswa gamla får, som nu äro på god wäg att helas."

"Nej, wet du, jag tror twärt om. Med hans tillfrisknande torde det gamla hårda sinnet och trotsiga lynnet återwända. Dersför

är bäst smida medan jernet är varmt, medan han känner sig nedslämd och besegrad."

Hand i hand gingo de in till den gamle och androgo i all ödmjukhet sitt ärende. Han låg en stund tyst.

"Er trohet har besegrat min enwiskhet", sade han slutligen i en ton, som lät både ångersfull och förlägen. Tydligen är det Guds wilja, eftersom han straffat min hårdhet. Swad Herren will kan ingen menniska förhindra det ser jag nu. Tagen hwarandra i Guds namn."

Nu blef det fart i bygnadsarbetet wid Åsgård. I slutet af Augusti war allting i ordning; och de gamle flyttade in. Fjorton dagar derefter stod Carl Johans och Elnas bröllop med fröjd och gamman" i dagarne tre."

Några år hafwa gått. Det är, liksom i vår lilla berättelses början, söndag, och det är sol och somardag. Planteringarne omkring det återuppförda lilla trefliga boningshuset wid Åsgård hafwa wurit upp, och det doftar af syren och jasmin. Den gamle Anders Eriks-son, hwars ben nu så mycket förbättrats, att han utan synnerlig swårighet kan med tillhjelp af en krycka förflytta sig hwart som helst, sitter i en beqwäm trädgårdsstol. Han röker sin föra pipa och läser en tidning, förr afflydde

han tidningar, "detta sat:tyg, fullt af squaller och lögn"; nu utgöra de hans ärasaste tidsförbruk. Vid hans fötter rullar sig i gräset en luttig trubbig tös, och på den sandade gårdsplanen leter en yster pilt med husets katt. Dragot på sidan sitta hans mäg och dotter på ett bräde. Han håller armen om hennes lif, och hon lutar sitt hufvud mot hans bröst. Inne i huset går "mormor" och pyölar om den outtrande kaffepannan.

Det är en tafla full af lycka, lugn och frid.

De unga makarne föra ett hwissande samtal.

"Swad far har blifwit förändrad", säger han. "Förr så hård och oböjlig, har han blifwit mild som ett lam. Till och med det hårda draget i hans ansigte är borta; och han deltagar synbart i vår lycka. Vins du, att jag alltid sade, det Gud en gång skulle böja honom?"

"Ja. Och huru wänlig är han icke mot mamma, som han förr så swårt förtryckt. Han faller nu mera högst sällan ett hårdt ord, är aldrig gnatig, aldrig småaktig, snarare hjertlig och wänlig."

"Ja, han har slutligen äfwen lärt sig inse att det nya måste höra till vår tid, liksom det gamla hörde till hans. Tiderna förändras och wi nödgas förändras med dem."

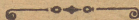
"Och dig sätter han numera mycket högt.

Han har funnit, att dina åsigter äro sunda och att du sköter dina sysslor med förstånd."

Elna ser med kärlek och stolthet upp till sin make.

Gubben har bortlagt tidning och glasögon, den slocknade pipan står wid hans fötter; och utför den skrynkliga kunden har rullat en tår, som efterlemnade ett fuktigt spår. Han har tydligen läst någonting, som anslagit ömma strängar; och hans stämma vibrerar af kuswads rörelse, när han wänder sig till de unga:

"Barn i min krafts dagar war jag styffint och egenkär, grålsjuk och småaktig samt trodde mig förstå allring bättre än andra. Jag närde ett orättwist hat till dig Carl Johan. och därför wille jag i allt motsätta mig dig och förhindra din lycka. Sjelf egde jag aldrig frid, jag förföljdes af mina onda lustar. Du spådde sant min mög, Gud har hunnit mig, han har böjt min egenrättfärdighets styswa nacke. Nu är jag lycklig, nu har jag frid. Mina barn, förlåt den gamle hans hårdhet hans orättwisa! Ja, jag wet ju, att ni för länge sedo förlåtit mig. Låt också då, kära barn, i kärlek och endrägt wandra samman, tills det behagar Gud att skilja oss. Låt oss begrafwa det i hågkomstens bittra förgångna, äfwen wi må kunna säga: efter strid blir frid."

Pris: 15 öre.

